

Stockholm
2023-11-24

Attentions svar på Skolverkets föreskrifter och allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete i skolväsendet

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom till exempel skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och Försäkringskassan. Bland våra medlemmar finns personer med adhd, ASD/Aspergers syndrom, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. Attention har omkring 19 000 medlemmar och ett 50-tal lokala föreningar runt om i landet.

Riksförbundet Attention har tagit del av föreskrifterna och konsekvensutredningen av Skolverkets förslag. Frågan om skolsituationen för elever med NPF är en av förbundets viktigaste frågor och vi välkomnar föreskrifter och allmänna råd om det systematiska kvalitetsarbetet.

Allmänna kommentarer

Attention anser att de lagar som finns inom skolområdet i stort är bra och att problemen oftare ligger i bristande efterlevnad av lagen och föreskrifter och allmänna råd från Skolverket.

Därför vill vi inledningsvis trycka på vikten av att dessa föreskrifter, när de är klara, uppmärksammas och sprids till alla huvudmän i Sverige med uppmaning att följa dem och de allmänna råden för att genomföra kontinuerligt systematiskt kvalitetsarbete.

Vi vill också påpeka vikten av att det systematiska kvalitetsarbetet tas på allvar och att de utvecklingsområden som framkommer i granskningen också följs upp och åtgärdas. Här tror vi att Skolverket genom att vara ännu mer konkret och verksamhetsnära i sina allmänna råd kan bidra till en större träffsäkerhet i huvudmännens kvalitetsarbete och även till en större likriktning i hela landet.

Som det påpekas är det lagstadgat att systematiskt kvalitetsarbete ska genomföras, dock vet vi att det ofta brister - särskilt när det kommer till analys/utvärdering av insatser och stöd för

elever med funktionsnedsättning. Bland annat vet vi att det finns brister i dokumentation och analys av resultaten som ska säkerställa att rätt insatser ges, och att de ges inom skälig tid.

Attention önskar, på basis av våra medlemmars erfarenheter om brister i det faktiska kvalitetsarbetet, att Skolverket i mycket större utsträckning använder möjligheten till allmänna råd kopplat till föreskrifterna. Attention skulle önska att de allmänna råden som Skolverket ger har en tydlig koppling till råd och tips på hur huvudmännen praktiskt kan gå till väga. Exempelvis genom att hänvisa till det underlag som tagits fram inom skolmyndigheternas kvalitetsdialoger. Då de allmänna råden inte är bindande möjliggör det att huvudmän som redan har en bra, upparbetad strategi kring sitt kvalitetsarbete kan använda råden för att säkerställa att de inte missat något. De huvudmän och rektorer som är i behov av mer stöd för att utveckla ett välfungerande kvalitetsarbete kan använda dem för att utveckla och planera sitt kvalitetsarbete.

Vi ser också behov av att allmänna råd ges tydligare, exempelvis när det gäller hur dokumentation ska genomföras. Vi får rapporter om att den skriftliga dokumentationen är av varierande kvalitet, ibland bristfällig, beroende på huvudman och rektor. Detta gäller främst när det kommer till uppföljning av insatser och stöd till elever med NPF. Vi menar att den uppföljningen är av yttersta vikt för skolorna eftersom vi vet att antalet åtgärdsprogram är som störst de senare åren av grundskolan. Det torde innebära att många av dessa elever inte har fått tillräckligt stöd, eller rätt stöd, under sin skoltid. Om uppföljningen och det systematiska kvalitetsarbetet hade genomförts med fokus på analys av resultat och åtgärder av brister hade dessa elever förhoppningsvis kunnat få korrigerade åtgärder och insatser utifrån vad som framkommit i kvalitetsarbetet.

Slutligen skulle vi också önska att föreskrifterna och allmänna råden tydligare betonar vikten av att särskilt se till skolsituationen för elever med funktionsnedsättning när det kommer till det systematiska kvalitetsarbetet. Vi vet till exempel att en betydligt större andel av eleverna med funktionsnedsättning inte når gymnasiebehörighet, och det måste framgå av det systematiska kvalitetsarbetet vilka skillnader som finns, och vad skolan gör för att ge alla elever lika förutsättningar. Vi vet också att en av de stora anmälningsgrunderna till Diskrimineringsombudsmannen är funktionsnedsättning och bristande tillgänglighet i skolan. Det är något som måste uppmärksammas och särskilt betonas. Detta är inget nytt utan dessa problem har funnits länge. Detta visar på att huvudmän och rektorer brister i det systematiska kvalitetsarbetet, antingen när det kommer till att identifiera brister för denna grupp, eller när det kommer till att åtgärda de brister som kvalitetsgranskningen visar. Mot bakgrund av detta ser vi ett stort behov av att ge tydlig och verksamhetsnära vägledning i de allmänna råden. Vi befärrar att föreskrifter med så allmänt hållna råd som de som föreslås inte kommer att hjälpa de huvudmän som idag har svårt att analysera och åtgärda de brister som finns i verksamheten. De huvudmän som redan gör rätt kan snarare använda den vägledning i allmänna råden som ett bevis på att de gör så som lagstiftaren tänkt. Bristen på nationell statistik innebär stor risk för att denna grupp som helhet missas i kvalitetsgranskningen. Därav att vi ser det som viktigt att Skolverket särskilt belyser gruppens utsatthet.

I remissvaren som redovisas i kvalitetsgranskningen samt propositionen till 2010 års skollag framgår att vissa instanser är rädda för en hög dokumentationsbörda för huvudmän, rektorer och övrig skolpersonal. Vi vill hävda att med en tydlig och verksamhetsnära vägledning och

tips kan de allmänna råden snarare ses som en hjälp för att eventuell upplevd dokumentationsbörda inte blir lika stor.

Nedan följer mer specifika kommentarer kopplat till några av de olika paragraferna i föreskriften.

Kommentarer kring enskilda förslag och bedömningar

2 § Attention önskar, om möjligt, att Skolverket gör förtydliganden kring de undantag som framgår av paragrafen. Vad som kan vara särskilda skäl och hur detta avgörs. Finns det en bortre tidsgräns som är rimlig för tiden att genomföra det systematiska kvalitetsarbetet?

Allmänna råd till 3 §

Så som vi skriver i våra allmänna kommentarer skulle vi önska tydligare förklaringar kring vad som förväntas och hur detta arbete kan organiseras i praktiken, exempelvis att i allmänna råden kort sammanfatta det upplägg och de tips kring kvalitetsarbetet som kvalitetsdialogerna utgår ifrån.

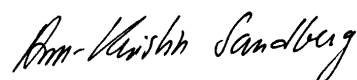
5 § Kan Skolverket i allmänna råd till paragrafen ge tips eller hänvisningar till förslag kring hur dessa rutiner bör eller kan se ut? Detta för att skapa möjlighet till en förutsägbarhet och enighet kring kvalitetsarbete i skolorna runtom i landet, men också till stöd för redan idag hårt pressade huvudmän och rektorer. Vi har fått vittnesmål om att viss dokumentation kan vara väldigt sparsmakad och i princip enbart konstatera att skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete.

6 § Eftersom elevhälsans obligatoriska deltagande i det systematiska kvalitetsarbetet är nytt enligt lag tror Attention att det vore positivt om Skolverket kan ge allmänna råd med vägledning hur huvudmän och rektorer bör ta hjälp av elevhälsan i kvalitetsarbetet. Även vägledning kring hur huvudmän och rektorer ska involvera elever med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare ser vi som viktigt att exemplifiera i allmänna råd.

10 §

Även här önskar vi ett allmänt råd för att förtydliga och exemplifiera kring hur en analys kan göras och vilka metoder man kan ta till. För att tydligare kunna hjälpa och vägleda huvudmännen och rektorer.

11-12 §§ En annan parameter är att jämföra betyg över tid med anpassning/särskilt stöd/åtgärdsprogram för att kunna utvärdera om skolans åtgärder givit önskat resultat.

Ann-Kristin Sandberg
Förbundsordförande